

RESEARCH
CENTRE for the
HUMANITIES

ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ
για τις ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ
ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ

59, Diligianni str., 14562 Kifissia
Athens - Greece [email. info@rchumanities.gr](mailto:info@rchumanities.gr)
[website. www.rchumanities.gr](http://www.rchumanities.gr)

Αθήνα, 01/02/2016

Ομιλία του καθ. κ. Κώστα Γαβρόγλου για την παρουσίαση του έργου «Ψηφιακό Αρχείο 1821: ο Αγώνας της Ανεξαρτησίας» του Κέντρου Έρευνας για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες (ΚΕΑΕ) στο πλαίσιο του προγράμματος NBG Act4Greece.

Σε πέντε χρόνια, οι Έλληνες θα γιορτάσουν την επέτειο των διακοσίων χρόνων από την Ελληνική Επανάσταση, αυτό το μείζον πολιτικό γεγονός που συνδέεται άρρηκτα με την ίδρυση του νέου ελληνικού κράτους. Τέτοιες επέτειοι, όπως ήταν για τους Αμερικανούς το 1976 ο εορτασμός των διακοσίων χρόνων της Αμερικανικής Επανάστασης και το 1989 για τους Γάλλους τα διακόσια χρόνια από τη Γαλλική Επανάσταση, πέρα από τον πανηγυρικό τους χαρακτήρα, οφείλουν να είναι και μια πρόσκληση προς την επιστημονική κοινότητα: μια πρόσκληση για αποτίμηση των μέχρι τώρα ευρημάτων αλλά κυρίως για τη διατύπωση νέων ερευνητικών κατευθύνσεων και ερωτημάτων.

Η ιστορική αποτίμηση ενός φαινομένου που έχει τις ιδεολογικές και πολιτικές του ρίζες στην Ευρώπη του Διαφωτισμού και στις αρχές της Γαλλικής Επανάστασης αποκτά στη σημερινή συγκυρία, ιδιαίτερο ενδιαφέρον: διακόσια χρόνια μετά, η «Ενωμένη Ευρώπη» ψάχνει επίπονα τους δεσμούς που τη συνδέουν με τις ιδρυτικές της αρχές, αυτές που έλκουν τη γενεαλογία τους από τις σφοδρές ανακατατάξεις που δρομολόγησε η Γαλλική Επανάσταση και τις οποίες οικειοποιήθηκε μέσα από πολύπλοκες διαδικασίες ο επαναστατημένος Ελληνισμός. Και η Ελλάδα αναζητά ακόμη τη θέση της σε αυτή την Ευρώπη και τις κοινές ιδεολογικές της καταβολές. Έχει, επομένως, σημασία να μελετηθούν οι τρόποι με τους οποίους οι Έλληνες «άκουσαν» τα μηνύματα της Γαλλικής Επανάστασης και πώς τα επαναδιατύπωσαν, πώς αποτυπώθηκαν τα μηνύματα αυτά στις προσπάθειες συγκρότησης του νεοελληνικού κράτους αλλά και ποιος ο απόηχος της συγκρότησης αυτής στο ευρύτερο γεωπολιτικό περιβάλλον.

Το ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ (ΚΕΑΕ), αποτιμώντας τα έως σήμερα ευρήματα της σύγχρονης ελληνικής

ιστοριογραφίας, εκτιμά ότι η επιστημονική έρευνα του σύνθετου οικονομικού, πολιτικού, ιδεολογικού, και δια-εθνικού φαινομένου του Ελληνικού Αγώνα για την Ανεξαρτησία, παρά το γεγονός πως έχει παρουσιάσει σημαντικά αποτελέσματα από καταξιωμένους επιστήμονες, απέχει μακράν από το να θεωρείται συνολική, πόσο μάλλον και οριστική. Επιπλέον, στο δημόσιο λόγο αλλά και στην παιδαγωγική του εκδοχή, δηλαδή στο σχολικό περιβάλλον, το σπουδαίο αυτό φαινόμενο παρουσιάζεται μονομερώς και αποστεωμένο από τον πλούτο που το χαρακτηρίζει.

Με βάση τα παραπάνω, το ΚΕΑΕ θεωρεί σκόπιμο να προκηρύξει μέσα από την πρωτοποριακή πρωτοβουλία της Εθνικής Τράπεζας Act4Greece, ένα φιλόδοξο πρόγραμμα με στόχο τη δημιουργία ενός ψηφιακού αποθετηρίου με τεκμήρια που αφορούν στον Αγώνα της Ανεξαρτησίας. Ευχαριστώ τη Διοίκηση της Εθνικής Τράπεζας και την κυρία Λούκα Κατσέλη προσωπικά, που μας εμπιστεύτηκε το ρόλο του συντονιστή για τις θεματικές έρευνας, εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Ας επανέλθω στο υπό προκήρυξη έργο. Το πρόγραμμα που έχουμε επεξεργαστεί έχει ως στόχο τη δημιουργία ενός Ψηφιακού Αποθετηρίου και μιας Ψηφιακής Πύλης για την περίοδο 1800-1830, ανοιχτής στο ερευνητικό αλλά και το ευρύ κοινό. Ψηφιοποιήσεις απομνημονευμάτων, μελέτες για την καθημερινότητα του εμπόλεμου πληθυσμού, καταγραφές των τραγουδιών του αγώνα, θα είναι διαθέσιμα για πρώτη φορά σε τέτοια κλίμακα. Πολίτες στην Ελλάδα, αλλά και από τον απόδημο ελληνισμό, εκπαιδευτικοί αλλά και ερευνητές σε όλον τον κόσμο θα έχουν ελεύθερη πρόσβαση σε όλο αυτό το υλικό. Σε αυτά θα προστεθούν οι βιβλιογραφικές πηγές αλλά και το σημαντικότερο, οι νέες ιστορικές προσεγγίσεις που θα αναδεικνύουν σύγχρονα ερωτήματα που θέτει η σημερινή ιστοριογραφία. Με άλλα λόγια, η προτεινόμενη Διαδικτυακή Υποδομή, θα προσκαλεί το χρήστη να ξαναδουλέψει με το πρωταρχικό υλικό της ιστορίας, αξιοποιώντας τις ψηφιακές τεχνολογίες για ερευνητικούς και εκπαιδευτικούς σκοπούς όχι μόνο στην Ελλάδα αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο.

Η κριτική επανεξέταση παλαιότερων ζητημάτων και η τολμηρή τοποθέτηση νέων ερωτημάτων θα διευρύνει κατά πολύ όχι μόνο τον κύκλο των ήδη γνωστών τεκμηρίων αλλά και θα διανοίξει νέες ερευνητικές περιοχές, όπως, χάριν παραδείγματος, η μελέτη της καθημερινότητας του επαναστατημένου Ελληνισμού, οι έμφυλες σχέσεις, και άλλα. Τέτοιες προσεγγίσεις – αναγκαστικά διεπιστημονικές – θα προσελκύσουν εκτός από αυτούς που παραδοσιακά θεωρούνται καθ ύλην αρμόδιοι, δηλαδή τους ιστορικούς, και άλλους κοινωνικούς επιστήμονες, όπως

λαογράφους, μουσικολόγους, δημογράφους, και γεωγράφους.

Το έργο αυτό δεν είναι δυνατόν να πραγματοποιηθεί μόνον από το ΚΕΑΕ. Γι' αυτό και έχουμε ήδη εξασφαλίσει συνεργασία με τα Γενικά Αρχεία του Κράτους, τη Βιβλιοθήκη της Βουλής, το Μουσείο Λαϊκών Οργάνων και το Ελληνικό Λογοτεχνικό και Ιστορικό Αρχείο. Στην πορεία αναμένουμε τη συμβολή κι άλλων φορέων με τους οποίους είμαστε ήδη σε συνεννόηση.

Το ΚΕΝΤΡΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ δίνει ιδιαίτερη βαρύτητα στη διεξαγωγή δημόσιας συζήτησης για την πολυσχιδή σημασία των ανθρωπιστικών επιστημών και τις αξίες που θεραπεύουν. Όμως, η ανάληψη της ευθύνης για το σχεδιασμό και την υλοποίηση αυτού του καινοτόμου ερευνητικού προγράμματος δεν θα μπορούσε να μην λάβει υπ'όψιν της και μια άλλη παράμετρο μέγιστης σημασίας: την ανάγκη στήριξης νέων ερευνητών και ερευνητριών σε όλους τους κλάδους που προανέφερα. Το πρόγραμμα Act4Greece μας δίνει την ευκαιρία να δημιουργήσουμε συνθήκες που θα επιτρέψουν σε μια νέα γενιά ερευνητών να παραμείνουν στη χώρα μας, συνεχίζοντας το έργο τους, εμπλουτίζοντας τον επιστημονικό διάλογο, την παραγωγή νέας γνώσης και την ανάδειξη νέων θεωρητικών αναζητήσεων. Θα ήθελα να ευχαριστήσω και δημόσια την Εθνική Τράπεζα που μας δίνει την ευκαιρία να συνεργαστούμε σε ένα τόσο φιλόδοξο πλαίσιο – είμαι αισιόδοξος για τα αποτελέσματα.